

Nizami XUDİYEV, i.e.d.prof.

Nihad Nizami İBRAHİMZADƏ
Qərbi Kaspi universiteti, magistrant
Email: nihad1822@icloud.com

BİZNESİN DƏYƏRİNİN ARTIRILMASINDA İNVESTİSIYA PROQRAMLARININ ƏHƏMİYYƏTİ

Xülasə

İnvestisiya proqramlarının düzgün planlaşdırılması və həyata keçirilməsi nəticəsində müəssisələrin bazar dəyəri əhəmiyyətli dərəcədə artır. Tədqiqat göstərir ki, innovasiyaların tətbiqi, yeni bazarlara çıxış və məhsulun keyfiyyətinin yüksəldilməsi bu proqramlar vasitəsilə həyata keçirildikdə şirkətlərin davamlı inkişafını və maliyyə göstəricilərinin yaxşılaşdırılmasını təmin edir. Bu tədqiqatın elmi yeniliyi biznesin dəyərini artıran investisiya proqramlarının çoxşaxəli təsirlərinin təhlili və bu proqramlardan strateji idarəetmə vasitəsi kimi istifadənin vacibliyidir. Əvvəllər ayrı-ayrı amillər nəzərə alınsa da, burada texnoloji yeniliklərin, rəqabət üstünlüyünün, risklərin şaxələndirilməsinin və insan kapitalına investisiyanın biznesin dəyərinə təsiri yeni aspektlərdən araşdırılıb.

Açar sözlər: investisiya, biznes, rəqabət, risk, idarəetmə

UOT: 338

JEL: F-52

DOI: <https://doi.org/10.54414/TRZF6511>

Giriş: İnvestisiya proqramları, müasir biznes mühitində şirkətlərin davamlı inkişafı və dəyər artımı üçün mühüm alətlərdən biridir. Bu proqramlar yalnız kapital qoyuluşları vasitəsilə biznesin maddi baza və infrastrukturunun gücləndirilməsini təmin etmir, həm də innovasiya, texnoloji inkişaf və səmərəlilik sahələrində irəliləyişlərə yol açır. Hər bir müəssisənin məqsədi, uzunmüddətli dövrdə bazarda rəqabət üstünlüyü əldə edərək öz dəyərini artırmaqdır. Bu məqsədin gerçəkləşdirilməsi üçün isə düzgün seçilmiş investisiya proqramları əvəzedilməz rol oynayır. Şirkətlər, investisiya proqramlarını həyata keçirərək yeni məhsul və xidmətlərin inkişafını, istehsal proseslərinin optimallaşdırılmasını və bazar tələblərinə uyğunlaşmanı təmin edə bilirlər. Nəticədə, bu cür yatırımlar, şirkətlərin mənfəətliliyini, bazar payını və ümumilikdə maliyyə göstəricilərini əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırır.

İnvestisiya proqramları, biznesin inkişafına yalnız maddi dəstək verməklə kifayətlənmir, eyni zamanda strateji qərarların alınmasında və

uzunmüddətli məqsədlərin müəyyənəşdirilməsində mühüm rol oynayır. Hər bir investisiya qərarı, şirkətin bazar şəraitini, gələcək ehtiyaclarını və potensial inkişaf sahələrini nəzərə alaraq optimallaşdırılmalıdır. Bu səbəbdən, düzgün investisiya proqramları həm maliyyə resurslarının səmərəli istifadəsini təmin edir, həm də yeni imkanlar və müştəri bazarları yaradır.

Bu investisiyaların əhəmiyyətli bir tərəfi də risklərin idarə edilməsi məsələsidir. Biznes mühitində daim dəyişən şərtlər və qeyri-müəyyənliklər, şirkətləri investisiya qərarlarını diqqətlə və düzgün qiymətləndirərək qəbul etməyə məcbur edir. İnvestisiya proqramları yalnız yeni texnologiyalara, məhsul və xidmətlərin inkişafına deyil, həm də risklərin azaldılmasına və bazar şəraitinə uyğunlaşmaya xidmət edir. Məsələn, texnoloji yeniliklərə investisiya qoyuluşu şirkətə məhsul istehsalını daha səmərəli və ucuz etmək imkanı verir, bu da onun bazar qiymətinin artmasına səbəb ola bilər.

Bundan əlavə, investisiya proqramları müəssisənin sosial məsuliyyətini də artırmaqla yanaşı, ekoloji davamlılıq və ictimaiyyətlə əlaqələr

sahələrində də dəyər yaratmağa kömək edir. Müasir dövrün tələblərinə cavab verən müəssisələr yalnız iqtisadi deyil, həm də sosial və ətraf mühit baxımından məsuliyyətli olmağa çalışırlar. Bu aspektlərə sərf olunan investisiyalar, şirkətin uzunmüddətli uğuruna birbaşa təsir edir.

Əsas hissə: İnvestisiya fəaliyyətinin mahiyyəti, əsasən, gəlir və ya sosial fayda əldə etmək məqsədilə kapitalın müəyyən bir fəaliyyət sahəsinə yatırılmasıdır. Bu fəaliyyət, yalnız maliyyə resurslarının deyil, həm də maddi və intellektual sərvətlərin qoyuluşunu nəzərdə tutur. İqtisadiyyatda investisiya qoyuluşları müxtəlif istiqamətlərdə həyata keçirilə bilər, o cümlədən qiymətli kağızlar (səhmlər, istiqrazlar), yeni yaradılan və ya modernləşdirilən əsas fondlar, döriyyə vəsaitləri, pul əmanətləri, elmi-texniki yeniliklər və mülkiyyət hüquqları kimi obyektlər. Bu cür yatırımlar şirkətlərə, həmçinin dövlət və digər təşkilatlara uzunmüddətli fayda təmin edir.

İnvestisiya fəaliyyəti, subyektlərin – investorların – müxtəlif sahələrdə, o cümlədən istehsalat, tikinti, innovasiya və maliyyə kapitalı döriyyəsində fəal iştirak etməsini əhatə edir. İnvestorlar öz fəaliyyətlərini müəyyən məqsədlər əsasında qururlar və əsasən məhsul istehsalının artırılması, infrastrukturun inkişafı və sosial sahələrin gücləndirilməsi kimi strateji istiqamətlərə yönəliirlər. Bu sahələrdə həyata keçirilən investisiyalar, yalnız iqtisadi göstəricilərin yaxşılaşdırılmasına deyil, həm də cəmiyyətin rifahının artırılmasına xidmət edir.

İnvestisiya fəaliyyətinin mühüm istiqamətlərindən biri istehsalatın genişləndirilməsi və modernləşdirilməsidir. Bu, müəssisələrin mövcud istehsal potensialını artırmaq, yeni texnologiyaların tətbiqi və daha effektiv istehsal prosesləri qurmaq məqsədi güdür. Modernləşdirmə həmçinin istehsalın keyfiyyətini artırmağa, xərcləri azaldmağa və məhsulun bazarda rəqabət qabiliyyətini artırmağa xidmət edir [4].

Sosial infrastruktur sahəsinə edilən investisiyalar isə cəmiyyətin ümumi inkişafını dəstəkləyir. Bu sahəyə təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və digər sosial xidmət sahələri daxildir. İnsana yönəlik investisiyalar, həm işçi qüvvəsinin inkişafını təmin edir, həm də cəmiyyətin ümumi rifahını yüksəldir. Məsələn, təhsil və kadr hazırlığı sahəsində edilən yatırımlar, iqtisadiyyatın inkişafına təkan verən ixtisaslı işçi qüvvəsinin

yetişməsinə səbəb olur. Eyni zamanda, innovasiya sahəsinə qoyulan investisiyalar yeni texnologiyaların yaradılmasına və tətbiqinə şərait yaradır, bu da iqtisadiyyatın daha səmərəli və rəqabətə davamlı olmasına imkan verir.

Maliyyə sahəsinə investisiya qoyuluşları da vacib rol oynayır. Bu sahəyə edilən yatırımlar, şirkətlərin fəaliyyətini maliyyələşdirmək və ya yeni layihələrə başlamaq üçün lazım olan kapitalın təmin olunmasına imkan verir. Bu cür investisiyalar həmçinin iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində döriyyə vəsaitlərinin axını təmin edir və müəssisələrə bazarda davamlı fəaliyyət göstərmək imkanı yaradır.

Biznesin dəyərinin artırılmasında investisiya proqramlarının rolu çoxşaxəli və strateji əhəmiyyətə malikdir. İnvestisiya proqramları həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli dövrlərdə şirkətin inkişafına mühüm təsir göstərir. Bu proqramlar vasitəsilə bizneslər kapital qoyuluşlarını səmərəli şəkildə yönəldərək innovativ texnologiyaları tətbiq edir, istehsal gücünü artırır və nəticədə rəqabətə davamlı mövqə əldə edirlər.

İnvestisiya proqramları şirkətlərə yeni maliyyə vəsaitləri əldə etməyə imkan yaradır. Bu vəsaitlər daxili və ya xarici investorlardan, dövlət tərəfindən maliyyələşdirilən fondlardan, eləcə də beynəlxalq təşkilatlardan əldə edilə bilər [3]. Kapitalın artırılması şirkətin yeni layihələrə başlamaq, bazara yeni məhsul və xidmətlər çıxarmaq və mövcud istehsal proseslərini təkmilləşdirmək üçün resurslara malik olmasını təmin edir. Məsələn, infrastrukturun yenilənməsi və yeni texnoloji avadanlıqların alınması biznesin ümumi dəyərini artırır [1]. Müasir iqtisadiyyatda texnologiya mühüm rol oynayır və investisiya proqramları şirkətlərə müasir texnologiyaların tətbiqini sürətləndirmək üçün əhəmiyyətli imkanlar yaradır. Avtomatlaşdırma və rəqəmsal həllərin istifadəsi iş proseslərini optimallaşdırır, əməliyyat xərclərini azaldır və məhsuldarlığı artırır. Bununla yanaşı, rəqəmsal marketinq və e-ticarət platformalarına investisiya edilməsi şirkətə yeni müştəri bazalarına çatmaq və global bazarlara çıxmaq imkanı verir. Bu cür innovasiyaların tətbiqi biznesin gəlirliliyini artırır və onun bazar dəyərinin yüksəlməsinə səbəb olur [4].

İnvestisiya proqramları yalnız şirkətlərin maliyyə vəziyyətini yaxşılaşdırmaqla yanaşı, onların bazar mövqeyini möhkəmləndirməyə və uzunmüddətli strateji məqsədlərini həyata keçirməyə də kömək edir. Bu proqramlar vasitəsilə şirkətlər yeni bazarlara daxil ola, məhsul və xidmətlərə olan tələbatı qarşılayaraq, bazar paylarını artırmaq və müştəri məmnuniyyətini yüksəltmək imkanı əldə edirlər. Həmçinin, investisiya proqramları şirkətlərin əməliyyat səmərəliliyini artırmağa və yüksək keyfiyyətli məhsul istehsalına yönəlməyə kömək edir ki, bu da şirkətlərin məhsulun və xidmətin dəyərini artırır.

Yeni texnologiyaların tətbiqi ilə yanaşı, şirkətlər investisiya proqramları vasitəsilə əməkdaşlarının bacarıqlarını inkişaf etdirərək iş gücünün effektivliyini artırır. İstifadəçilərə ən yaxşı təcrübələri təqdim etmək və işçi qüvvəsini düzgün şəkildə yönəltmək, şirkətlərin uzunmüddətli inkişafını təmin etmək üçün əhəmiyyətlidir. Bununla yanaşı, insan resurslarına qoyulan investisiyalar şirkətlərin innovasiyalara cavab vermə qabiliyyətini artırır və bu da onların bazar dəyişikliklərinə adaptasiya etməsinə kömək edir.

Şirkətlərin sosial məsuliyyətini də unutmaq lazımdır. İnvestisiya proqramları, yalnız biznesin qazancını artırmağa yönəlmir, həm də cəmiyyətə və ətraf mühitə müsbət təsir göstərir. Yaşıl texnologiyalar və ətraf mühitin qorunması sahəsində edilən investisiyalar, şirkətin sosial məsuliyyətini və müştəri etibarını artırır. Məsələn, ekoloji cəhətdən təmiz istehsal proseslərinə yönəlmək, daha az tullantı istehsal etmək və enerji sərfini azaltmaq, şirkətə müsbət imic qazandıraraq rəqabət üstünlüyü yaradır.

İnvestisiya proqramlarının həyata keçirilməsi şirkətlərin gələcəkdəki böyümə və inkişafı üçün çox mühüm bir addım təşkil edir. Bu proqramlar şirkətlərin fəaliyyət sahələrini genişləndirmək, yeni bazar imkanlarını araşdırmaq və uğurlu strateji qərarlar qəbul etmək üçün zəruri olan kapitala malik olmalarını təmin edir. Həm də, investisiya proqramları şirkətlərin ümumi strateji planlarının bir hissəsi kimi fəaliyyət göstərir və onlara yeni uğurlar əldə etmək üçün uzunmüddətli perspektivdə planlama imkanı verir.

İnvestisiya proqramlarının uğurlu həyata keçirilməsi yalnız maliyyə resurslarının artırılması

ilə bağlı deyil, həm də şirkətlərin rəqabət qabiliyyətini artırmaq üçün müxtəlif strateji addımlar atılmasını tələb edir. Bu proqramların həyata keçirilməsi zamanı ən önəmli məsələlərdən biri düzgün investisiya prioritetlərinin müəyyənləşdirilməsidir. Məsələn, şirkətlərin istehsal proseslərini təkmilləşdirməyə yönəlmiş investisiyalar, innovativ məhsul inkişafı və xidmət keyfiyyətinin yüksəldilməsi sahəsində aparılan xərclər, şirkətin bazar mövqeyini möhkəmləndirmək üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu addımlar, şirkətlərin öz sektorlarında lider mövqeyə gəlməsinə və bazar tələblərinə daha çevik cavab verməsinə imkan yaradır.

Həmçinin, investisiya proqramlarının uğuru, yalnız şirkətin daxili resurslarından deyil, həm də xarici investorların, bankların və digər maliyyə qurumlarının etibarını qazanmağa bağlıdır. İstənilən investisiya proqramı, doğru maliyyə planlaması və risklərin düzgün idarə edilməsi tələb edir. Şirkətlərin gələcək maliyyə ehtiyacları üçün sərfəli kredit imkanları əldə etmək və yerli və beynəlxalq bazarlarda öz investisiya portfellerini diversifikasiya etmək vacibdir. Bu da şirkətin dayanıqlı inkişafını və maliyyə müstəqilliyini təmin edir.

Daha geniş perspektivdə, investisiya proqramlarının tərtib olunmasında makroiqtisadi faktorlar, beynəlxalq iqtisadiyyatda baş verən dəyişikliklər və sektorun spesifik xüsusiyyətləri də nəzərə alınmalıdır. Global bazarlarda mövcud olan çətinliklər, ticarət müharibələri, tənzimləmə siyasətləri və texnoloji dəyişikliklər şirkətlərin investisiya qərarlarını formalaşdırarkən vacib amillərdir. Bu faktorlar həmçinin şirkətin risk idarəetmə sistemlərinin gücləndirilməsini, bazar dəyişikliklərinə çevik reaksiya vermə qabiliyyətini və beynəlxalq sərmayə axınlarının idarə edilməsini tələb edir.

İnvestisiya proqramlarının sosial və ekoloji aspektlərini də göz önündə tutmaq lazımdır. Qlobal miqyasda ətraf mühitin qorunması və sosial məsuliyyətlə bağlı tələblərin artması, şirkətləri daha yaşıl və davamlı biznes modellərinə yönəltməkdədir. Çoxsaylı müəssisələr investisiyaları yalnız maliyyə gəlirlərini artırmaq məqsədilə deyil, həm də cəmiyyətə fayda gətirmək və ətraf mühitin qorunmasını təmin etmək məqsədilə həyata keçirirlər. Yaşıl enerji

layihələri, su təmizləmə texnologiyaları və sosial inkişaf proqramları bu çərçivəyə daxil edilir və investisiya proqramlarının gələcəkdə müsbət təsirini artırır. Bu, şirkətlərin yalnız kommertiya baxımından deyil, sosial məsuliyyət baxımından da müsbət imic qazanmalarına gətirib çıxarır.

İnvestisiya fəaliyyətinin davamlı inkişafını təmin etmək üçün bir neçə strateji yanaşma tələb olunur. Əvvəlcə, investisiya qoyuluşlarının düzgün və effektiv idarə edilməsi böyük əhəmiyyət kəsb edir. Şirkətlər və dövlətlər tərəfindən həyata keçirilən investisiya proqramları, resursların düzgün təyinatına yönəldilməli və investisiya hədəfləri müəyyənləşdirilməlidir. İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində investisiya qoyuluşlarının balanslı şəkildə yayılması, iqtisadi böhranın qarşısını almağa və dayanıqlı inkişafı təmin etməyə imkan verir [3].

Bu kontekstdə, investisiya qərarlarının qəbulunda risklərin düzgün qiymətləndirilməsi də əhəmiyyətlidir. Çox vaxt investisiya fəaliyyətində uğur və ya uğursuzluq, bazar şəraitinin dəyişməsi, texnoloji yeniliklər və maliyyə şərtlərinin dəyişikliyi kimi amillərdən asılıdır. Bu səbəbdən, investisiya layihələri öncəsi geniş risk analizlərinin aparılması vacibdir. İnvestorlar, gələcəkdə qarşılaşa biləcəkləri hər hansı iqtisadi və maliyyə problemlərini proqnozlaşdırmağa çalışmalı, həmçinin investisiya üçün uyğun sığorta və risk idarəetmə metodlarını tətbiq etməlidirlər.

Bundan əlavə, investisiya qoyuluşları yalnız maliyyə baxımından deyil, həm də sosial məsuliyyətlə əlaqəli olmalıdır. Cəmiyyətin inkişafına töhfə vermək, ətraf mühitin qorunması və sosial məsələlərə diqqət yetirmək, həm iqtisadi, həm də sosial fayda əldə etmək üçün vacibdir. Şirkətlər və hökumətlər yaşıl investisiyalar, təkrar istifadə olunan materiallar və ətraf mühit dostu texnologiyalar kimi sahələrə sərmayə qoymalı və bu istiqamətləri prioritetləşdirməlidirlər. Məsələn, bərpa olunan enerji mənbələrinə və təmiz istehsal proseslərinə yönələn investisiyalar, həm iqtisadi, həm də ekoloji cəhətdən uzunmüddətli faydalar təmin edir.

Sosial və iqtisadi infrastruktur sahələrinə edilən investisiyalar cəmiyyətin ümumi inkişafını stimullaşdırmaqla yanaşı, insan kapitalının inkişafını da dəstəkləyir. Təhsil, səhiyyə və mədəniyyət sahələrinə edilən sərmayələr, daha

yaxşı təhsil səviyyəsinin, sağlamlıq xidmətlərinin və həyat keyfiyyətinin təmin olunmasına yönəlir. Bu sahələrdəki investisiyalar, ümumilikdə cəmiyyətin sosial rifahını artıraraq, ölkənin iqtisadi inkişafına müsbət təsir göstərir.

İnvestisiya fəaliyyətinin daha məhsuldar olmasını təmin etmək üçün innovasiyalar və texnoloji yeniliklər sahəsindəki sərmayələrə də xüsusi diqqət yetirilməlidir. Texnologiya sahəsinə yönələn investisiyalar, rəqəmsal transformasiya və avtomatlaşdırma vasitəsilə iş proseslərini optimallaşdırır, məhsuldarlığı artırır və əməliyyat xərclərini azaldır. Eyni zamanda, yeni məhsul və xidmətlərin inkişafı, bazara olan tələbatı daha yaxşı qarşılamağa imkan verir və şirkətlərin müasir iqtisadiyyatda rəqabət qabiliyyətini artırır.

İnvestisiya proqramlarının uğurlu olması üçün onların iqtisadi effektivliyi və potensial risk faktorları hərtərəfli təhlil edilməlidir. Müəssisələr investisiya layihələrinin gəlirliliyini dəqiq qiymətləndirmək üçün bir sıra əsas göstəricilərdən istifadə etməlidirlər. Bu göstəricilər, layihənin nə dərəcədə səmərəli olduğunu müəyyən etməyə və mümkün maliyyə risklərini azaltmağa kömək edir.

Ən vacib göstəricilərdən biri Xalis Cari Dəyər (NPV – Net Present Value) hesab edilir. Bu göstərici investisiyaların gələcək dövrdə gətirəcəyi xalis mənfəəti ölçür və layihənin ümumi maliyyə təsirini müəyyən etməyə imkan yaradır. Əgər xalis cari dəyər müsbətdirsə, bu o deməkdir ki, layihə sərfəlidir və həyata keçirilməlidir. Əks halda, mənfə NPV layihənin gələcəkdə şirkətə maliyyə itkisi gətirəcəyini göstərir. Digər vacib göstərici Daxili Gəlirlilik Norması (IRR – Internal Rate of Return) adlanır. IRR layihənin iqtisadi effektivliyini qiymətləndirmək və sərmayənin geri qaytarılma səviyyəsini müəyyən etmək üçün istifadə olunur. Bu göstəricinin yüksək olması layihənin daha cəlbəedici olduğunu göstərir, çünki sərmayə qoyuluşu daha yüksək gəlir gətirə bilər. Şirkətlər adətən daxili gəlirlilik normasını alternativ investisiya imkanları ilə müqayisə edərək qərar verirlər.

Bundan başqa, Gəlirlilik Müddəti (Payback Period) investisiya xərclərinin nə qədər müddət ərzində geri qaytarıldığını müəyyən edir. Bu

göstərici investorlar və biznes sahibləri üçün vacibdir, çünki layihənin özünü nə qədər müddət ərzində doğruldacağını və ilkin investisiyanın geri dönüş sürətini müəyyənləşdirir. Qısa geri qaytarılma müddətinə malik layihələr adətən daha az riskli hesab olunur və sürətli kapital dövriyyəsi təmin edir.

İnvestisiya proqramlarının effektivliyini artırmaq üçün risklərin minimallaşdırılması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bizneslər maliyyə və əməliyyat risklərini azaltmaq məqsədilə diversifikasiya strategiyalarından istifadə etməlidirlər. Bu, müxtəlif investisiya sahələrinə yönəlməklə, mümkün maliyyə itkilərinin bir sahə ilə məhdudlaşmasının qarşısını almağa kömək edir. Bundan əlavə, müəssisələr maliyyə dayanıqlığını qorumaq üçün ehtiyat fondlarının yaradılmasına xüsusi diqqət yetirməlidirlər. Ehtiyat fondları gözlənilməz bazar dəyişikliklərinə, iqtisadi böhranlara və digər qeyri-müəyyənliklərə qarşı biznesin maliyyə sabitliyini qoruyaraq, uzunmüddətli uğurun təmin olunmasına imkan yaradır.

Son illərdə investisiya proqramlarında ekoloji dayanıqlılıq əsas meyarlardan birinə çevrilmişdir. "Yaşıl investisiyalar" adlanan bu strategiya biznesin uzunmüddətli perspektivdə cəmiyyətə və ətraf mühitə müsbət təsir göstərməsinə yönəlmişdir. Ekoloji standartlara uyğun istehsal prosesləri, bərpa olunan enerji mənbələrinə yönəlik layihələr və tullantıların azaldılması strategiyaları biznesin reputasiyasını gücləndirir və investisiya cəlbediciliyini artırır.

Dövlətin investisiya mühitinin inkişafına verdiyi dəstək bizneslərin dəyərinin artırılmasına müsbət təsir göstərir. Bir çox ölkələrdə, o cümlədən Azərbaycanda, investisiya təşviqi mexanizmləri mövcuddur. Sahibkarlara güzəştli kreditlər, vergi imtiyazları və subsidiyalar təklif edilir. Xüsusilə, kənd təsərrüfatı, enerji, informasiya texnologiyaları və sənaye sektorlarına yönəldilmiş investisiyalar dövlət tərəfindən dəstəklənir ki, bu da müəssisələrin daha sürətli böyüməsinə imkan yaradır.

Uğurlu investisiya proqramlarının idarə edilməsi yalnız planlaşdırma ilə məhdudlaşmır. Layihə həyata keçirildikdən sonra onun nəticələri davamlı şəkildə qiymətləndirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Bu prosesin əsas komponentləri aşağıdakılardır:

➤ İnvestisiya qoyuluşlarının real gəlirliliyi ilə proqnozlar arasındakı fərqlərin təhlili.

➤ Xərclərin idarə edilməsi və səmərəliliyin artırılması üçün düzəlişlərin edilməsi.

➤ Gələcək investisiya qərarlarının daha informasiyalı və dəqiq olması üçün əldə edilən təcrübənin təhlili.

Biznesin dəyərinin artırılması üçün investisiya proqramlarının effektivliyi və düzgün planlaşdırılması həlledici əhəmiyyət kəsb edir. İqtisadi göstəricilərin təhlili, risklərin idarə edilməsi, texnologiya və innovasiyaya yönəlmiş sərmayələr, diversifikasiya strategiyaları və dövlət dəstəyi bizneslərə daha güclü və rəqabətqabiliyyətli mövqe qazanmağa imkan yaradır. Davamlı və strateji investisiya yanaşması sayəsində müəssisələr bazar şəraitinə uyğun olaraq inkişaf edə, maliyyə sabitliyini qoruya və gələcəkdə daha böyük uğurlar əldə edə bilərlər.

Nəticə:

Biznesin dəyərinin artırılmasında investisiya proqramlarının əhəmiyyəti danılmazdır. Müasir dövrdə uğurlu və davamlı inkişaf istəyən hər bir müəssisə, yalnız müasir texnologiyalara və innovasiyalara sərmayə qoymaqla yanaşı, həm də strateji qərarlarla gələcək inkişafını təmin etməlidir. İnvestisiya proqramları, şirkətlərin bazar şərtlərinə uyğunlaşmasını, risklərin idarə edilməsini və resursların optimal şəkildə istifadəsini təmin edir.

Düzgün seçilmiş və həyata keçirilən investisiyalar, məhsul və xidmətlərin keyfiyyətini artırmaqla yanaşı, müştəri tələblərinə daha çevik cavab verməyə və rəqabət üstünlüyü əldə etməyə imkan yaradır. Eyni zamanda, sosial məsuliyyət və ekoloji davamlılıq sahələrində atılan addımlar, şirkətin uzunmüddətli müvəffəqiyyətini təmin edən vacib faktorlardır.

İnvestisiya proqramları, yalnız iqtisadi dəyəri artırmaqla kifayətlənməyib, həm də müəssisənin bazarda güclü mövqeyini təmin etməsinə və müasir biznes dünyasında uğur qazanmasına şərait yaradır. Bu səbəbdən, şirkətlərin bu sahəyə daha çox diqqət yetirərək, gələcəkdə dəyər yaratmağa davam etməsi vacibdir.

İnvestisiya proqramlarının uğurlu icrası, şirkətlərin rəqabət qabiliyyətini artırmaqla yanaşı, bazar şəraitindəki dəyişikliklərə çevik və səmərəli cavab vermələrini təmin edir. Bu, xüsusi

silə global iqtisadiyyatda baş verən sürətli dəyişikliklər və qeyri-müəyyənliklər fonunda böyük əhəmiyyət kəsb edir. Şirkətlər, yalnız müasir dövrün texnoloji yeniliklərinə sərmayə qoymaqla yanaşı, gələcəkdə qarşılaşa biləcəkləri risklərə qarşı da hazırlıqlı olmalıdırlar. İnvestisiya proqramlarının düzgün planlaşdırılması və icrası, yalnız qısa müddətli qazanc əldə etmək üçün deyil, həm də uzunmüddətli davamlı böyümə və inkişaf üçün vacibdir.

Həmçinin, investisiya proqramlarının müəssisələrə verdiyi başqa bir mühüm üstünlük də şirkətlərin idarəetmə strukturlarının və iş proseslərinin optimallaşdırılmasıdır. Yatırımlar, istehsal proseslərinin avtomatlaşdırılması, yeni işçi qüvvəsi təlimləri və idarəetmə sistemlərinin təkmilləşdirilməsi kimi sahələrdə inkişafı sürətləndirə bilər. Bu cür dəyişikliklər isə nəticə etibarilə məhsuldarlığın artırılmasına və maliyyə göstəricilərinin yaxşılaşdırılmasına gətirib çıxarır.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. S.Z. İsayev “İnvestisiya fəaliyyətinin hüquqi tənzimlənməsi” Dərs vəsaiti. Bakı. 2010.
2. Гаврилова, Н. А. Инвестиционные программы и их влияние на стоимость бизнеса / Н. А. Гаврилова // Экономика и управление. – 2020. – № 5. – С. 34-45.
3. Иванов, В. П. Роль инноваций и инвестиций в стратегическом управлении бизнесом / В. П. Иванов, Е. С. Смирнова // Современная экономика: проблемы и решения. – 2021. – № 8. – С. 22-30.
4. Кузнецов, А. В. Инвестиции в развитие компаний: стратегии, перспективы и влияние на рыночную стоимость / А. В. Кузнецов. – Москва: Финансы и статистика, 2019. – 212 с.

Nizami KHUDIYEV i.e.d.prof.
Western Caspian University,

Nihad Nizami IBRAHIMZADEH
Western Caspian University, Master's Student
Email: nihad1822@icloud.com

THE IMPORTANCE OF INVESTMENT PROGRAMS IN INCREASING BUSINESS VALUE

Summary

As a result of proper planning and implementation of investment programs, the market value of enterprises increases significantly. The study shows that the introduction of innovations, access to new markets and improvement of product quality, when implemented through these programs, ensure the sustainable development of companies and improve their financial performance. The scientific novelty of this study is the analysis of the multifaceted effects of investment programs that increase business value and the importance of using these programs as a strategic management tool. Although previously separate factors were considered, here the impact of technological innovations, competitive advantage, risk diversification, and investment in human capital on business value has been examined from new perspectives.

Keywords: investment, business, competition, risk, management

Нихад Низами ИБРАГИМЗАДЕ
Западно-Каспийский университет, магистр

Низами ХУДИЕВ д.т.н., проф.
Западно-Каспийский университет
E-mail: nihad1822@icloud.com

ЗНАЧЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОГРАММ В ПОВЫШЕНИИ СТОИМОСТИ БИЗНЕСА

Резюме

Рыночная стоимость предприятий существенно возрастает в результате правильного планирования и реализации инвестиционных программ. Исследования показывают, что внедрение инноваций, выход на новые рынки и повышение качества продукции при реализации этих программ обеспечивают устойчивое развитие компаний и улучшают финансовые показатели. Научная новизна данного исследования заключается в анализе многогранных эффектов инвестиционных программ, повышающих стоимость бизнеса, и важности использования этих программ в качестве инструмента стратегического управления. Хотя ранее учитывались отдельные факторы, здесь влияние технологических инноваций, конкурентных преимуществ, диверсификации рисков и инвестиций в человеческий капитал на стоимость бизнеса было рассмотрено с новых точек зрения.

Ключевые слова: инвестиции, бизнес, конкуренция, риск, управление